

گزیدگی :

یکی از انواع مسمومیت های تزریقی بسیار شایع گزش است . حشرات و موجوداتی چون مار و عقرب و ... با وارد نمودن سم خود به بدن انسان سبب بروز علائم مسمومیت در فرد گزیده شده می شوند . به غیر از علائم مربوط به اثر مستقیم سم بر روی بدن ممکن است واکنش های شدید حساسیتی پیش بیاید که تشخیص و برخورد با آن هوشیاری خاصی را می طلبد و باید به موقع درمان شود.

انواع گزیدگی های شایع عبارتند از:

مار گزیدگی

عقرب گزیدگی

گزش حشرات (زنبور ، ساس و)

الف) مارگزیدگی

مارهای سمی هنگام گزیدن ، دندان های خود را وارد بدن شخص کرده و سم خود را تزریق می کنند . در جدول زیر خصوصیات ظاهری مارهای سمی و غیر سمی با یکدیگر مقایسه شده است :

مارها اغلب شب ها فعالیت داشته و در صورت عدم آزار ، به ندرت به انسان حمله می کنند .

علائم گزش مار سمی

اغلب افراد مصدوم دچار ترس و هیجان شدید شده و ممکن است علائم شوک شامل رنگ پریدگی ، پوست سرد و مرطوب ، نبض ضعیف و سریع و تنفس کوتاه و سریع در آنها مشاهده شود.

علائم موضعی مارگزیدگی

ممکن است اثر دندان مار به شکل دو زخم مجاور در محل گزش مشاهده شود .

درد محل گزش

تورم و تغییر رنگ محل گزش که ابتدا قرمز شده و سپس به رنگ آبی متمایل به سبز در می آید .

به وجود آمدن تاول در محل گزش پس از چند ساعت خونریزی داخل بر اثر گزش به علت نشت خون از رگ ها در احشای داخلی یا سایر ارگان های بدن و یا تأثیر سم در بدن ممکن است علائم زیر ظاهر شود :

تهوع ، استفراغ ، درد شکم ، اسهال ، خونریزی از بینی و دستگاه گوارش و ادرار ، تعریق ، ضعف شدید

اقدامات اولیه در برخورد با مصدوم:

فرد مصدوم را به آرامش تشویق نموده و از حرکت وی جلوگیری کنید .
علائم حیاتی فرد مصدوم را کنترل نموده و در صورت لزوم عملیات احیای قلبی - ریوی را شروع کنید .

اندام گزیده شده را با استفاده از آتل بندی بی حرکت کنید .
محل گزش را با آب و صابون بشویید .

مصدوم را هر چه سریع تر به مرکز درمانی انتقال دهید.
توجه:

از مکیدن محل گزش و همچنین بستن تورنیکه در بالای محل گزش خودداری کنید . هر چند در بعضی از منابع علمی به آن توصیه شده است ولی در صورت تصمیم به مکیدن محل زخم ، باید ترجیحا از وسیله مکش استفاده نمود .

- گذاشتن کیسه یخ بر روی محل گزیدگی باعث کاهش درد و جلوگیری از جذب بیش از حد سم می گردد .

- با بریدن محل گزش و ایجاد برشی به عمق ۵/۰ و طول یک سانتی متر بلافاصله پس از گزش ، مقداری از سم به همراه خون از بدن خارج می گردد.
پیشگیری:

در مناطقی که احتمال وجود مار هست باید از شلوار بلند ، کفش ساق بلند یا چکمه و دستکش استفاده شود.

ب (عقرب گزیدگی

عقرب گزیدگی از گزش هایی است که هم در داخل و هم در خارج از خانه به صورت نسبتا شایع رخ می دهد . اغلب فرد به علت عدم

آگاهی از علائم و عوارض آن دچار اضطراب و هیجان می شود.

علائم موضعی : محل گزش قرمز ، متورم ، گرم و دردناک می شود .

علائم حساسیتی : در صورت بروز واکنش حساسیتی به سم ، فرد مسموم دچار کهیر ، خارش ، تنگی نفس ، تورم عروق و افت فشار خون ، تهوع و استفراغ ، آبریزش از دهان ،

بی اختیاری ادرار و مدفوع و تشنج می شود.

اقدامات اولیه:

مصدوم را آرام نموده و از حرکت وی جلوگیری کنید و او را به پشت بخوابانید در صورت نیاز به احیای قلبی و تنفسی عملیات احیا را شروع کنید و در صورت بروز علائم شوک ، اقدامات لازم را انجام دهید .

۳ سانتی متر بالای محل گزیدگی باندی به پهنای بیش از ۵/۱ سانتی متر ببندید . اندام گزیده شده را در وضعیت مناسب به وسیله آتل ثابت کرده و در سطحی پایین تر از قلب قرار دهید .

مصدوم را به نزدیک ترین مرکز درمانی انتقال دهید.

پیشگیری:

در محل هایی که احتمال وجود عقرب زیاد است ، هنگام استفاده از کفش ، لباس ، حوله و رختخواب ، باید به دقت آنها را تکان دهید . در اطراف منزل کنده درخت را خارج نموده و قطعات چوب را جمع آوری و به محل دورتری منتقل نمایید .

ج (گزیدگی توسط زنبور و سایر حشرات

این نوع گزیدگی به صورت خیلی شایع اتفاق می افتد و معمولاً بدون عارضه خاصی بهبود می یابد ولی در مواردی که نیش حشره در محل گزش مانده باشد باید به احتیاط کامل نیش را توسط پنس یا هر وسیله مشابه از محل درآورده و اقدام به کمپرس سرد نمود .